

voorstelling luidde: *Studie van een verdrinkend licham*. – *Romeo en Julia*, Het Zuidelijk Tooneel, 1999.

● Julian Greens *Het Zuiden* is een kleurrijke gedragen levenspijn) voor één grote confrontatie, tussen twee jongemannen: Ian Wiczewski en Eric MacClure, die na hun eerste ontmoeting met stomheid geslagen zijn, zwigend verliet, The Love That Dares Not Speak Its Name. In de regie van Ivo van Hove wordt Ian Wiczewski opgezet in de harde kleuren van een zewski opgezet in de harde kleuren van een stelling op de etalage van een Luxenus warenhuis, een uitstalling van theateraal vernuft, het kunnen en de kundes van de acteurs breeduit geëxposeerd. Maar zij, en hun regisseurs, overschreuwen zichzelf. En ze pogen de rabiate herhalingsdrift van O'Neill (veel existentiële dingen nog eens zeggen, en dan nog eens) te maskeren. Technisch perfect, maar het deed me eigenlijks niks. Behalve dat ik de vertoonde kunstjes Grote Zwijgen over de verboden liefde Wiczewski geen andere uitweg laat dan die naar de dood – worden de lange lijnen en de grote afstanden tussen de personages, die in de rest van de enscenering overheersen, opens losgelaten, waar ze juist nu goed zouden passen. De scène wordt dicht op elkaar gespeeld, onverstaanbaar, omfloerst door sigarenrook en overgoten met drank. De onnodige abstrahering van harde mannen met een bonkend hart. Je kunt *Het Zuiden* niet spelen als symbolisch megadrama. Daarvoor is het centrale conflict te dwingend, eisen de personages juist fijnzinnige nuances, kleur en tegenkleur. Hier lopen ze rond als rare wereldvreemde iconen. – *Het Zuiden*, Het Zuidelijk Tooneel, 1990.

● Het acteren van de drie centrale karakters in *Rijkemannshuis* van Eugene O'Neill (Warre Borgmans, Chris Nietvelt, Katiëjne Damen) is soms verstild, naar binnen geslagen, imploderend; meestal van een ongekende heftigheid, extra-vert, exploderend. De geoorkestreerde afspraken waaraan de personages zijn gehouden, de ac-teer-corsetten waarin zij zijn ghesen, worden soms volledig onverwacht verlaten. En dan doet de voorstelling opens iets heel anders. Dat gebeurt bijvoorbeeld in de scène waarin de echtgenoot met zijn vrouw uit-onderhandelt dat zij zijn maîtresse moet worden. Warre Borgmans en Chris Nietvelt gaan in die scène rap uit de kleren en voeren een eindeloos lijkende acrobatische klucht uit, waarin ongeveer ieder denkbaar liefdesstandje tot een circusnummer transformeert. Die uitgesponnen scène is in een recensie “baladadig” genoemd, en zo is het

precies, in de betekenis die het woordenboek aan dat woord: uitgelaten – twee kalveren die na een lange winter in de stal weer de wei in mogen. Wat die uitgelatenheid precies aan de scène toevoegt heb ik niet begrepen. Het zag eruit als een tamelijk machteloze ingreep. Ker-mistoneel. Gedeo. Stunten. Ik heb de bewoondenswaardig consequent uitgevoerde incom-sequenties van Ivo van Hoves stijl-ratatuille in zijn enscenering van O'Neills *Rijkemannshuis* met bijna studieuze verbazing gadeslagen. Thematisch lijkt de productie een vertoog over twee vrouwen die een zichzelf hopeloos over-schattende meneer net zo lang tot schrooïes hakken tot-ie mak is en getimantilliseerd. Vakmatig (zo u wilt: vaktechnisch) lijkt de voorstelling op de etalage van een Luxenus warenhuis, een uitstalling van theateraal vernuft, het kunnen en de kundes van de acteurs breeduit geëxposeerd. Maar zij, en hun regisseurs, overschreuwen zichzelf. En ze pogen de rabiate herhalingsdrift van O'Neill (veel existentiële dingen nog eens zeggen, en dan nog eens) te maskeren. Technisch perfect, maar het deed me eigenlijks niks. Behalve dat ik de vertoonde kunstjes Grote Zwijgen over de verboden liefde Wiczewski geen andere uitweg laat dan die naar de dood – worden de lange lijnen en de grote afstanden tussen de personages, die in de rest van de enscenering overheersen, opens losgelaten, waar ze juist nu goed zouden passen. De scène wordt dicht op elkaar gespeeld, onverstaanbaar, omfloerst door sigarenrook en overgoten met drank. De onnodige abstrahering van harde mannen met een bonkend hart. Je kunt *Het Zuiden* niet spelen als symbolisch megadrama. Daarvoor is het centrale conflict te dwingend, eisen de personages juist fijnzinnige nuances, kleur en tegenkleur. Hier lopen ze rond als rare wereldvreemde iconen. – *Het Zuiden*, Het Zuidelijk Tooneel, 1990.

● Het acteren van de drie centrale karakters in *Rijkemannshuis* van Eugene O'Neill (Warre Borgmans, Chris Nietvelt, Katiëjne Damen) is soms verstild, naar binnen geslagen, imploderend; meestal van een ongekende heftigheid, extra-vert, exploderend. De geoorkestreerde afspraken waaraan de personages zijn gehouden, de ac-teer-corsetten waarin zij zijn ghesen, worden soms volledig onverwacht verlaten. En dan doet de voorstelling opens iets heel anders. Dat gebeurt bijvoorbeeld in de scène waarin de echtgenoot met zijn vrouw uit-onderhandelt dat zij zijn maîtresse moet worden. Warre Borgmans en Chris Nietvelt gaan in die scène rap uit de kleren en voeren een eindeloos lijkende acrobatische klucht uit, waarin ongeveer ieder denkbaar liefdesstandje tot een circusnummer transformeert. Die uitgesponnen scène is in een recensie “baladadig” genoemd, en zo is het

precies, in de betekenis die het woordenboek aan dat woord: uitgelaten – twee kalveren die na een lange winter in de stal weer de wei in mogen. Wat die uitgelatenheid precies aan de scène toevoegt heb ik niet begrepen. Het zag eruit als een tamelijk machteloze ingreep. Ker-mistoneel. Gedeo. Stunten. Ik heb de bewoondenswaardig consequent uitgevoerde incom-sequenties van Ivo van Hoves stijl-ratatuille in zijn enscenering van O'Neills *Rijkemannshuis* met bijna studieuze verbazing gadeslagen. Thematisch lijkt de productie een vertoog over twee vrouwen die een zichzelf hopeloos over-schattende meneer net zo lang tot schrooïes hakken tot-ie mak is en getimantilliseerd. Vakmatig (zo u wilt: vaktechnisch) lijkt de voorstelling op de etalage van een Luxenus warenhuis, een uitstalling van theateraal vernuft, het kunnen en de kundes van de acteurs breeduit geëxposeerd. Maar zij, en hun regisseurs, overschreuwen zichzelf. En ze pogen de rabiate herhalingsdrift van O'Neill (veel existentiële dingen nog eens zeggen, en dan nog eens) te maskeren. Technisch perfect, maar het deed me eigenlijks niks. Behalve dat ik de vertoonde kunstjes Grote Zwijgen over de verboden liefde Wiczewski geen andere uitweg laat dan die naar de dood – worden de lange lijnen en de grote afstanden tussen de personages, die in de rest van de enscenering overheersen, opens losgelaten, waar ze juist nu goed zouden passen. De scène wordt dicht op elkaar gespeeld, onverstaanbaar, omfloerst door sigarenrook en overgoten met drank. De onnodige abstrahering van harde mannen met een bonkend hart. Je kunt *Het Zuiden* niet spelen als symbolisch megadrama. Daarvoor is het centrale conflict te dwingend, eisen de personages juist fijnzinnige nuances, kleur en tegenkleur. Hier lopen ze rond als rare wereldvreemde iconen. – *Het Zuiden*, Het Zuidelijk Tooneel, 1990.

● Het acteren van de drie centrale karakters in *Rijkemannshuis* van Eugene O'Neill (Warre Borgmans, Chris Nietvelt, Katiëjne Damen) is soms verstild, naar binnen geslagen, imploderend; meestal van een ongekende heftigheid, extra-vert, exploderend. De geoorkestreerde afspraken waaraan de personages zijn gehouden, de ac-teer-corsetten waarin zij zijn ghesen, worden soms volledig onverwacht verlaten. En dan doet de voorstelling opens iets heel anders. Dat gebeurt bijvoorbeeld in de scène waarin de echtgenoot met zijn vrouw uit-onderhandelt dat zij zijn maîtresse moet worden. Warre Borgmans en Chris Nietvelt gaan in die scène rap uit de kleren en voeren een eindeloos lijkende acrobatische klucht uit, waarin ongeveer ieder denkbaar liefdesstandje tot een circusnummer transformeert. Die uitgesponnen scène is in een recensie “baladadig” genoemd, en zo is het

Meesterproeven op weg naar de schoonheid van een andere orde

Toneel, 1996.

● Kun je een acteur aan en uit zetten? “Power on” en de speler begint een afdruk van iemand (of iets) te tonen. “Power off” en de speler is aanwezig op een podium, doet niets, maar is beschikbaar om (“power on”) weer een deel te nemen van iets (of iemand) te laten zien. Eisenstein noemde het *montage van attracties*. Een stein noemde het *montage van attracties*. Een prachtige begrip, dat ik zo interpreteer: je schroeft de aantrekkingskracht die iemand al in huis heeft net zo lang op tot er iets nieuws komt, iets wat je nog niet kent, iets wat je nog nooit hebt gezien. Er is een zeldzaam soort acteur voor nodig. Een acteur die – voor ons zichtbaar – kan schakelen, die in zichzelf een knop kan omdraaien, een instrumenteel begaafd acteur dus ook. Regisseurs die dit proces van spelend monteren kunnen sturen en tot een hoog voltaging opzweepen, zijn al evenzeer zeldzaam. De gedroomde demonstratie dat het wel degelijk kan heet *Titus* – geen *Shakespeare*. Idee, script en regie: Gerardjan Rijnders. Een kunstwerk van on-Hollandse klasse. Ruim twintig acteurs en actrices spelen twee spektakels